

Η λογοτεχνία της δικτατορίας

Η μουσική στα χρόνια της δικτατορίας

Δέκατο Μάθημα
Petros Marazopoulos
petrosmarazopoulos@gmail.com

Ελληνική κουλτούρα και Δικτατορία

- Η λογοτεχνική δραστηριότητα: από την αρχική **σιωπή** στη **δήλωση του Σεφέρη** και στα Δεκαοκτώ Κείμενα
- Το ελληνικό **θέατρο**: θεατρικές παραστάσεις στην Αθήνα της δικτατορίας. **'Το μεγάλο μας τσίρκο'**. Οι παραστάσεις **εναντίον** του καθεστώτος και οι παραστάσεις- **υπόκλιση** προς το καθεστώς
- Η καταγραφή της **βιωμένης εμπειρίας** μέσω μαρτυριών
- Η μεγάλη οθόνη και η αναπαράσταση του Πολυτεχνείου: ντοκουμέντα και **φιλμικά κείμενα**
- Ο **ρόλος της μουσικής**

Τα διαφορετικά είδη κουλτούρας και η μελέτη τους

- Οι διαφορές των ειδών
- Αναπαράσταση και λογοτεχνικό είδος: από την **διακωμώδηση** στην καταγραφή των γεγονότων
- Η παράμετρος της **αμεσότητας**
- **Άμεσος λόγος και υπαινικτικά κείμενα**
- Ο **τρόπος διάδοσης** των ταινιών, της μουσικής και των λογοτεχνικών κειμένων
- **Όψεις της αντίδρασης της ελληνικής κουλτούρας** απέναντι στην Δικτατορία και στα γεγονότα του Πολυτεχνείου

Η μουσική στην υπηρεσία του αντιδικτατορικού αγώνα

- Η **αμεσότητα** του είδους
- Η διάδοση των τραγουδιών μέσα από το **ραδιόφωνο**
- Τα **απαγορευμένα τραγούδια** και η **λογοκρισία** του καθεστώτος
- Μουσική και πολιτικό γεγονός: τα **πολιτικά τραγούδια**
- Η δικτατορία, τα γεγονότα του Πολυτεχνείου και η **καλλιτεχνική άνθηση**

Η μουσική στην υπηρεσία του αντιδικτατορικού αγώνα

- Το τραγούδι ως **μέσο αφύπνισης** του λαού
- Το τραγούδι ως **μέσο εμπύχωσης**
- Η **απαγόρευση** ορισμένων τραγουδιών και συνθετών- Η αναγνώρισή τους μετά την πτώση του καθεστώτος
- **Μελοποίηση και πολιτική-κοινωνική αφύπνιση**
- Άμεσος λόγος: το **αγωνιστικό** τραγούδι
- Η **ευρεία χρήση της μεταφοράς** και η παράμετρος της λογοκρισίας
- Το τραγούδι ως **παρωδία του καθεστώτος**

Η μουσική στην υπηρεσία του αντιδικτατορικού αγώνα: τα βασικά θέματα

- Η ανάγκη για ελευθερία (έκφρασης, κίνησης, δημιουργίας)
- Η εξύμνηση της δημοκρατίας
- Οι αγώνες ενάντια στα φασιστικά καθεστώτα
- Περιγραφές των **κακουχιών** του λαού μέσα στην δικτατορία
- **Βασανισμοί, εξορία, αντικαθεστωτικοί αγώνες**
- Τα **αισιόδοξα** μηνύματα για το μέλλον
- **Ιστορικά γεγονότα** και μουσική
- Πολιτισμικό κείμενο και μνήμη: λειτουργία της μουσικής

Η μουσική στην υπηρεσία του αντιδικτατορικού αγώνα: η σημασία του ρυθμού

- Ο **ρυθμός** και η σημασία του για το τελικό νόημα του τραγουδιού
- Τα **‘εμβατηριακά’** τραγούδια
- Μουσική και **αγωνιώδης, βιαστικός ρυθμός**
- Οι στίχοι γραμμένοι σε **ελάσσονες κλίμακες**
- Ο **αγωνιστικός, γρήγορος** ρυθμός

Έλληνες συνθέτες, στιχουργοί και τραγουδιστές-αντιδικτατορική μουσική

- Μίκης Θεοδωράκης
- Νίκος Ξυλούρης
- Γρηγόρης Μπιθικώτσης
- Μαρία Φαραντούρη
- Μάνος Λοΐζος (Ο δρόμος)
- Αντώνης Καλογιάννης
- Μάνος Ελευθερίου

Έλληνες συνθέτες, στιχουργοί και τραγουδιστές-αντιδικτατορική μουσική

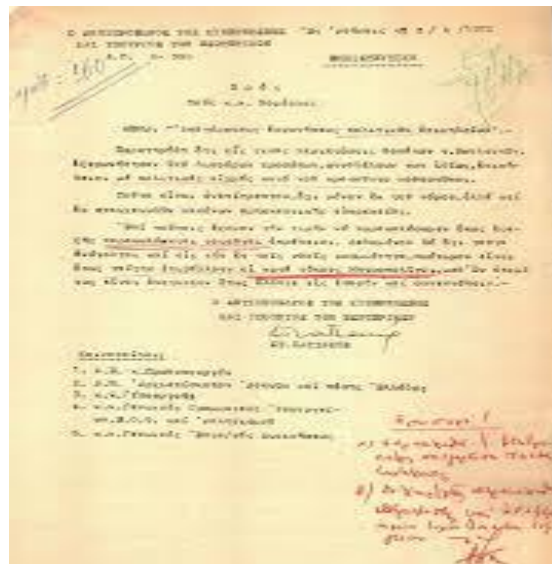
Μουσική και λογοκρισία στα χρόνια της δικτατορίας

- Λογοκρισία των τραγουδιών του Μίκη **Θεοδωράκη**
- Μίμης **Πλέσσας**: Ο δίσκος *‘Μίλα μου για την λευτεριά’*
- Διονύσης **Σαββόπουλος** και ροκ μουσική
- Τα υπόλοιπα παραδείγματα: τραγούδια με μεταφορική ή κυριολεκτική γλώσσα και τα βασικά θέματα που λογοκρίνονταν
- Αλλαγές σε συγκεκριμένες λέξεις ή στίχους, η λέξη ‘απαγορεύεται’ και τα λευκοπλαστ στους δίσκους

Μουσική και λογοκρισία στα χρόνια της δικτατορίας

Επάνω: το... έγκριο αναγράφει
Κάτω: δίσκοι του Γιώργου Σεργίου
που διαγράφηκε και αυτό, προφανώς
αντιταξιακά

Μουσική και λογοκρισία στα χρόνια της δικτατορίας

“Απεφασίσαμεν και διατάσσομεν τα ακόλουθα, ισχύοντα διά ολόκληρον την επικράτειαν:

Απαγορεύεται: Η ανατύπωσις ή η εκτέλεσις της μουσικής και των ασμάτων του κομμουνιστού συνθέτου Μίκη Θεοδωράκη, τέως αρχηγού της νυν διαλυθείσης κομμουνιστικής οργανώσεως ‘Νεολαία Λαμπράκη’, δεδομένου ότι η εν λόγω μουσική εξυπηρετεί τον κομμουνισμόν”

Απαγορευμένα τραγούδια που εγκρίθηκαν από λάθος

- Η ιστορία του *‘Κουταλιανού’*
- *‘Αχ χελιδόνι μου’* (Νταλάρας)
- *Ο Δραγουμάνος του Βεζύρη*

Χαρακτηριστικά τραγούδια για την δικτατορία και τα γεγονότα του Πολυτεχνείου

- *Το σφαγείο*
- *Είμαστε δυο*
- *Ο δρόμος είχε τη δική του ιστορία*
- *Διότι δεν συνεμορφώθην*
- *Της δικαιοσύνης ήλιε νοητέ*
- *Ένα το χελιδόνι*
- *Μαλαματένια λόγια*

Πέτρος Μαραζόπουλος
petrosmarazopoulos@gmail.com
Νοέμβριος 2023

